Opgesteld door: Leonie Brummer (antwoordspecialist) en Georgia Vasilaras (kennismakelaar Kennisrotonde)
Vraagsteller: Docent vo.
Referentie: Kennisrotonde. (2021). *Wat is het effect van voorlezen in een vreemde taal door de docent op de taalvaardigheid van die vreemde taal door leerlingen?* (KR. 1157) Den Haag: Kennisrotonde.

7 september 2021

Vraag

Wat is het effect van voorlezen in een vreemde taal door de docent op de taalvaardigheid van die vreemde taal door leerlingen?

Kort antwoord

Voorlezen door de docent bij het leren van een vreemde taal stimuleert vooral bij beginnende en bij zwakke vreemde taalleerders het globale tekstbegrip en maakt leerlingen bewust van hoe de geschreven taal klinkt, inclusief kenmerken als intonatie en klemtoon. Voor het verwerven van leesstrategieën bij gevorderde vreemde taalleerders wordt voorlezen niet aangeraden. Bij de keuze voor teksten die worden voorgelezen, spelen aspecten als coherentie, lengte en context een rol. Bij voorkeur worden teksten van verschillende genres gekozen.

Toelichting antwoord

Voorlezen in een vreemde taal

Een methode om de taalvaardigheid van leerlingen te verbeteren, is het voorlezen door de docent van teksten in de te leren (vreemde) taal, waarbij de leerlingen de tekst in stilte meelezen[1]. Deze voorleesmethode wordt veelal toegepast om taalvaardigheden te verbeteren in de moedertaal (Warner et al., 2016), maar kan ook worden ingezet voor moderne vreemde talen (Gibson, 2008). Het is een instructieve manier van lesgeven waarbij de docent een tekst hardop voorleest en daarbij de nodige intonatie, uitspraak, leessnelheid en volume toepast om leerlingen betrokken te houden (Johnston, 2016). Aanvullend is het mogelijk om hierbij een interactief element toe te voegen, waarbij de

[1]Eerder beantwoordde de Kennisrotonde een vraag over het effect van voorlezen door leerlingen (Kennisrotonde 2019).

LAAN VAN NIEUW OOST INDIË 300 2593 CE DEN HAAG
POSTADRES POSTBUS 93461 2509 AL DEN HAAG
T 070 349 44 58 W WWW.KENNISROTONDE.NL

docent vragen stelt en opmerkingen maakt om leerlingen uit te nodigen om actief iets bij te dragen (Pinnell & Scharer, 2001). Dit interactieve element zou de betrokkenheid van leerlingen vergroten, zoals blijkt uit lesobservaties (Sandy & Mukti, 2020).

Voorlezen en tekstbegrip

Het effect van voorlezen door docenten bij het moderne vreemde talenonderwijs is vooral onderzocht bij het onderwijs in Engels als vreemde taal. De moedertaal van de leerlingen was in deze onderzoeken zeer divers.

Verschillende onderzoeken wijzen uit dat met name beginners baat kunnen hebben bij voorlezen van teksten. Hun woordenschat in de nieuwe taal is nog beperkt, en zij hebben nog geen woordbeeld ontwikkeld. Hierdoor lezen zij langzamer dan gevorderde taalleerders. Zij lezen vaak woord voor woord, zonder de woordgroepen te herkennen waaruit de zinnen zijn opgebouwd. Een docent die voorleest, brengt door intonatie, pauzes en klemtoon structuur aan in de zinnen en tekst. Dit helpt de leerling bij het tekstbegrip. Doordat de tekst makkelijker toegankelijk wordt, bevordert het voorlezen het leesplezier en het zelfvertrouwen van de leerlingen. Dhaif (1990) onderzocht het effect van voorlezen dan wel stillezen op tekstbegrip bij studenten met een basiskennis van het Engels. Voorlezen door de docent leidde tot hogere scores op een multiple choicetest die het globale tekstbegrip testte. Het effect was het grootst bij de studenten die het zwakst in Engels waren.
Daarnaast leren leerlingen door voorlezen hoe woorden worden uitgesproken. Tot slot biedt voorlezen mogelijkheden voor modelling, waarbij de docent de gevolgde strategie om tot tekstbegrip te komen hardop demonstreert.

Er is ook onderzoek gedaan naar het effect van voorlezen op tekstbegrip bij gevorderde taalleerders. Voor het oppervlakkige tekstbegrip zijn de resultaten niet eenduidig. Amer (1997) vond ook bij deze studenten hogere scores op globaal tekstbegrip wanneer de docent een tekst voorlas. Kemaloglu-Er (2019) deed een onderzoek bij gevorderde taalleerders, waarbij zowel het globale als het gedetailleerde tekstbegrip onderzocht werden. Het bleek voor het globale begrip niet uit te maken of een tekst door de docent werd voorgelezen, dan wel door studenten stil gelezen werd. Wanneer er echter een beroep werd gedaan op gedetailleerder tekstbegrip, haalden leerlingen die zelf hadden gelezen hogere scores. Dit laatste effect wordt door onderzoekers verklaard doordat leerlingen bij voorlezen niet terug kunnen gaan naar eerdere passages in de tekst, terwijl herlezen een zinvolle leesstrategie is om de zin of tekst beter te begrijpen. Ook kunnen ze bij het voorlezen niet zelf kiezen hoeveel aandacht ze aan ieder tekstdeel besteden voor een optimaal begrip (Frager 2010; Kemaloglu-Er, 2019; Dwyer 1983). Voorlezen ondersteunt dus de ontwikkeling van leesstrategieën niet (Warner et al. 2016).

Voorlezen laat dus vaak een positief effect zien op tekstbegrip, maar niet bij alle leerlingen. Kailani (1998) pleit daarom voor een afgewogen inzet van zowel voorlezen als stillezen door leerlingen: voorlezen als middel om woordenschat, zinsstructuren en uitspraak te oefenen, en stillezen voor het oefenen in leesstrategiën die zich richten op het gedetailleerde tekstbegrip.

LAAN VAN NIEUW OOST INDIË 300 2593 CE DEN HAAG
POSTADRES POSTBUS 93461 2509 AL DEN HAAG
T 070 349 44 58 W WWW.KENNISROTONDE.NL

Het effect van voorlezen op overige taalvaardigheden

Bij het hardop voorlezen leert een leerling de juiste verklanking die bij een specifieke schrijfwijze hoort (Gibson 2008; Kadota 2007; Goedegebure, 2012). Daarnaast heeft het hardop voorlezen een positief effect op simpele leesprocessen, zoals het woordherkenning (Kadota, 2007) en het versterkt de ontwikkeling van prosodische taalaspecten, zoals ritme, klemtonen, intonatie en toonhoogte (Gibson, 2008) - voornamelijk omdat de docent de woorden met de correcte verklanking voorleest (Goedegebure, 2012). Het voorlezen werkt bevorderend voor het memoriseren van nieuwe informatie (Kadota, 2007) en zorgt ervoor dat leerlingen bewuster worden van de (moderne vreemde) taal (Lyster et al., 2009).

Het luisteren naar de docent die hardop voorleest is cognitief uitdagend en kan niet gezien worden als een passieve manier van lesgeven (Warner et al., 2016); echter alleen als de leerlingen actief meelezen. Hoewel sommige docenten misschien niet de voorkeur geven aan het hardop voorlezen in de klas, zijn de effecten ervan op de taalverwerving van leerlingen moeilijker te behalen met andere oefeningsvormen (Gibson, 2008).

Geschiktheid van teksten

Langere, coherente teksten, waarbij prosodische aspecten (bijvoorbeeld intonatie) een rol gaan spelen, zijn geschikt om leerlingen bewust te maken van de taal. Daarnaast zou het voorlezen van langere teksten natuurlijker overkomen als er hardop wordt voorgelezen dan wanneer het om korte teksten gaat. Chun (2002) adviseert om teksten van verschillende genres te gebruiken zodat leerlingen bewust worden van de diversiteit van het spreken.

Geraadpleegde bronnen

Amer (1997). The effect of the teacher's reading aloud on the reading comprehension of EFL students. *ELT Journal, 51*(1), 43–47.

Chun, D. (2002). *Discourse Intonation in L2; from Theory to Practice.* Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Dhaif, H. (1990). Reading aloud for comprehension: A neglected teaching aid. Reading in a Foreign Language, 7(1), 457–464.

Dwyer, M.A. (1983). Some strategies for improving reading efficiency. *FORUM, 12*(3), 5–10.

Frager, A. (2010). "Enter the Villain: Against Oral Reading in Secondary Schools." American Secondary Education, 38(3), 28–39.

Gibson (2008). Reading aloud: A useful learning tool? *ELT Journal, 62*(1), 29–36.

Goedegebure, M. (2012). De relatie tussen luistervaardigheid en de uitspraak van een vreemde taal. *Levende Talen Magazine, 2*, 4–9.

Johnston, V. (2016). Successful read-alouds in today's classroom. *Kappa Delta Pi Record, 52*(1), 39–42.

Kadota, S. (2007). *The science of shadowing and oral reading.* Tokyo: CosmoPier.

Kailani, Z.T. (1998). *Reading aloud in EFL revisited*. Al Quds Open University, Jordan.

Kemaloglu-Er, E. (2019). The effects of teacher's reading aloud versus students' silent reading on surface and deep level comprehension: A quasi-experimental study from a tertiary context. *RumeliDE Journal of Language and Literature Studies*, 288–297.

Kennisrotonde (2019). Wat is de relatie tussen tijdsinvestering in lezen en de groei in voortgezet technische leesvaardigheid? (KR 690). Den Haag: Kennisrotonde. Den Haag: Kennisrotonde.

Lyster, R., Collins, L., & Ballinger, S. (2009). Linking languages through a bilingual read-aloud project. *Language Awareness*. *18*(3-4), 366–383.

Pinnell, G. S., & Scharer, P. L. (2001). *Extending our reach: Teaching for comprehension in reading, Grades K-2.* USA: The Ohio State University.

Sandy, F., & Mukti, L. (2020). EFL students' engagement during interactive read aloud. *ELT-Echo, 5*(2), 108–118.

Warner, L., Crolla, C., Goodwyn, A., Hyder, E., & Richards, B. (2016). Reading aloud in high schools: Students and teachers across the curriculum. *Educational Review, 68*(2), 222–238.

Meer weten?

Tordoir, A., & Kroon, H. (2010). De kracht van interactief voorlezen in het voortgezet onderwijs: Elke docent kan het leren.

Onderwijssector

Voorgezet Onderwijs (vo).

Trefwoorden

Moderne vreemde talen, voorlezen door docent, tekstbegrip.